

Більший збір білка і жиру з одиниці площі посіву забезпечував сорт 'Софія'. Так, у сорту 'Аратта' загальний збір білка складав 469–785 кг/га, жиру – 344–468 кг/га, тоді як у сорту 'Софія' ці показники були значно вищими і склали відповідно 616–848 та 413–534 кг/га, що обумовлено не тільки вищим умістом жиру в його насінні, а й вищою врожайністю. Сорти практично однаково реагували на збільшення норми висіву насіння. Загущення посівів з 400 до 800 тис./га призводило до збільшення збору білка і жиру на всіх фонах живлення, але найбільший їх збір був за норми висіву 600 тис./га. Фон живлення також впливав на збір білка і жиру. Інокуляція насіння і добрива в дозі $N_{30}P_{40}$ сприяли збільшенню цих показників, порівняно з контролем. Найбільший збір білка і жиру обидва сорти забезпечували за норми висіву 600 тис./га та фону живлення $N_{30}P_{40}$ + інокуляція. За таких заходів вирощування сорт 'Софія' забезпечував більший збір білка на 63 кг/га, жиру – на 96 кг/га, ніж сорт 'Аратта'. Застосування вказаного комплексу технологічних заходів вирощування сої при зрошенні забезпечує високий збір білка і жиру з одиниці площі та дозволяє покращити поживну і технологічну цінність її зерна.

УДК 635.652:631.55

Никитюк Т. А.

*Інститут кормів та сільського господарства Поділля НААН, пр-т Юності, 16,
м. Вінниця, 21100, Україна, e-mail: drobotanja@mail.ru*

УРОЖАЙНІСТЬ КВАСОЛІ ЗВИЧАЙНОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ ТА УДОБРЕННЯ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Україна відноситься до традиційних районів вирощування квасолі. Родючі ґрунти, достатня кількість вологи, тепла, світла при досить тривалому безморозному періоді дають можливість одержувати високі врожаї зерна культури, для чого необхідно застосовувати відповідні агротехнічні заходи, які забезпечували б оптимальний ріст і розвиток рослин квасолі звичайної з урахуванням її морфо-біологічних особливостей.

Квасоля серед інших зернобобових культур є стратегічно необхідною високобілковою культурою рослинництва, а економічний та біометричний ефект її вирощування є перспективним і актуальними. Все це сприяло за останні п'ять років зростанню посівних площ під нею із 26,4 до 35,6 тис. га, при цьому середня урожайність становила 1,3–1,5 т/га. Проте потенціал культури становить 3,5–4,0 т/га.

Тому розробка нових та вдосконалення існуючих технологічних прийомів вирощування з використанням високопродуктивних сортів дасть можливість реалізувати генетичний потенціал квасолі звичайної.

Мета досліджень полягала в оптимізації технології вирощування квасолі на основі норми висіву та доз мінеральних добрив.

Дослідження проводились упродовж 2015–2016 рр. на дослідному полі відділу селекції та технології вирощування сої та зернобобових культур

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку

Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН. У досліді вивчали дію та взаємодію трьох чинників: А – сорт: ‘Галактика’, ‘Славія’; В – норма висіву: 400, 500, 600, 700 тис. схожих насінин/га; С – норма мінеральних добрив: $P_{60}K_{60}$; $N_{30}P_{60}K_{60}$; $N_{45}P_{60}K_{60}$.

У середньому за 2015–2016 рр. найвищу врожайність зерна квасолі сорту ‘Галактика’ (2,03 т/га) та сорту ‘Славія’ (2,19 т/га) отримано за норми висіву 700 тис. схожих насінин/га та за внесення мінеральних добрив у нормі $N_{30}P_{60}K_{60}$. Прибавка врожайності зерна становила 0,83 та 0,99 т/га відповідно.

У результаті проведених досліджень виявлено найбільш оптимальне поєднання елементів технології вирощування квасолі звичайної, зокрема норми висіву та норми мінеральних добрив, що забезпечило підвищення рівня врожайності зерна на 0,71 т/га порівняно із середньою врожайністю по державі.

УДК 633.853.74:631.5

Нікітенко О. В.

*Інститут олійних культур НААН, вул. Інститутська, 1, сел. Сонячне,
Запорізький р-н, Запорізька обл., 69093, Україна, e-mail: a.i.polyakov63@mail.ru*

ОСОБЛИВОСТІ ВОДОСПОЖИВАННЯ КУНЖУТУ ЗАЛЕЖНО ВІД СТИМУЛЯТОРІВ РОСТУ ТА МІКРОДОБРИВ ЗА РІЗНИХ СТРОКІВ СІВБИ

За останній час зростає попит на насіння кунжуту – однієї з найбільш цінних культур для виготовлення різноманітних кондитерських виробів, та олія якої має високі смакові якості, за якими прирівнюється до оливкової та часто заміняє її.

Для його виробництва в достатній кількості необхідно розробити агроприйоми, які забезпечать оптимальний ріст і розвиток рослин культури в умовах Степу України. Кунжут – культура вибаглива до вологи, й особливо в період сходів, у фазу бутонізації, під час цвітіння і на початку плодоутворення. З метою розповсюдження в Україні необхідно підвищити адаптаційні здібності культури до погодних умов вегетаційного періоду. Тому є актуальним вивчення ефективності дії різноманітних стимуляторів росту та мікродобрив на насіння кунжуту під час передпосівної підготовки та обробки посівів.

Метою досліджень було вивчення особливостей використання ґрунтової вологи посівами кунжуту під впливом агроприймів його вирощування.

Дослідження проводились у 2012–2014 рр. на дослідному полі Інституту олійних культур Запорізького району Запорізької області. Передпосівна культивування на глибину 4–5 см з одночасним внесенням ґрунтового гербіциду Харнес (2,5 л/га). Сівбу проводили в два строки: перший за температури ґрунту 12–14 °С, другий – 16–18 °С з шириною міжрядь 70 см, нормою висіву 800 тис. схожих насінин/га на гербіцидному та безгербіцидному фонах. Варіанти застосування препаратів: 1. Контроль (без застосування); 2. Обробка насіння (250 мл/т) + 2 обробки по вегетації (6–8

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку